

Михальченко С.В.,
військовий інженер, заступник директора
Науково-дослідного інституту історії та теорії
архітектури, містобудування та дизайну

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ І ПРОГНОЗУВАННЯ У БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ СФЕРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У статті досліджено актуальність нормування і стандартизації та створення нових принципів територіального планування та містобудівних рішень для майнових комплексів національної безпеки за умов переходу до нової концепції побудови оборони в Україні, наближеної до світових стандартів, зокрема Північно-атлантичного альянсу.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: стратегічне планування і прогнозування, нормування і стандартизація, концепція військового будівництва, розквартирування військ.

In the article the relevance of new concepts of spatial planning and urban solutions for the defense of property sets conditions for the transition to the new concept of building a defense in Ukraine closer to international standards, including the North Atlantic Alliance.

KEY WORDS: the concept of military development, the territorial principle, the quartering of troops.

Для ефективного формування та функціонування Збройних Сил України та їх розвитку необхідно підтримувати їх матеріально-технічне забезпечення на високому рівні, який повинен відповідати сучасним вимогам і світовим стандартам. Як ми бачимо з останніх подій, цей аспект Держави багато років нехтувався. Це свідчить про нагальну потребу в дослідженні проблем нормування і стандартизації та створення територіального планування та містобудівних рішень для майнових комплексів оборони за умов переходу до нової концепції побудови оборони в Україні, наближеної до світових стандартів, зокрема Південно-атлантичного альянсу. Повною мірою це стосується також об'єктів оборони, охорони кордону, правоохоронних органів та пенітенціарної системи. У всіх зазначених галузях, за виключенням запобігання надзвичайним ситуаціям, нормування та стандартизація використовуються часів СРСР, при тому, що при наближенні до стандартів Європи та інших регіонів вільного світу ці норми

безнадійно застаріли. Окремі спроби перейти на сучасні принципи стратегічного планування і прогнозування у будівельній галузі сфери національної безпеки України носять несистемний характер, хоча інші аспекти національної безпеки України опрацьовуються доволі жваво.

Науково-дослідний інститут теорії і історії архітектури, містобудування і дизайну Київського національного університету будівництва і архітектури (КНУБА) здійснює дослідження та докладає зусиль до опрацювання методичних засад стандартизації та нормування в сфері будівництва об'єктів оборони, охорони кордону, правоохоронних органів та пенітенціарної системи.

Після остаточного визначення європейського вектору розвитку України природньо змінюється і концепція побудови оборони країни в цілому, що і визначено Указом Президента України від 26.05.2015 № 287/2015 та рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 06.05.2015 «Про Стратегію національної безпеки України».

Реформування системи національної безпеки неодмінно потягне за собою здійснення значних будівельних програм, що потребуватиме застосування нової нормативної бази будівництва об'єктів спеціального призначення.

Актуальність створення такої нормативної бази важко переоцінити. Власне програма будівництва фортифікаційних споруд (так звана «Стіна») на лінії зіткнення з терористичними формуваннями на Донбасі не мала успіху саме з цієї причини.

Формування безпеки в галузі розквартирування військ та капітального будівництва, що залежить від багатьох чинників:

- прогресивних норм, розроблених на рівні сучасних досягнень світової науки;
- оптимальних проектних рішень;
- застосування сучасних стандартизованих будівельних технологій та будівельної техніки;

- застосування стандартизованих прогресивних надійних методик випробування.

Для досягнення максимальної продуктивності та найбільшого економічного ефекту потрібне уміле поєднання передових досягнень техніки і технології з передовою організацією будівництва. Правильний вибір організаційної схеми значною мірою визначає технологію виконання будівельно-монтажних робіт.

Організація і виконання робіт з міжнародної, регіональної, національної стандартизації дадуть можливість поетапно привести нормативно-технічну базу до директив ЄС та міжнародних технічних регламентів, що сприятиме усуненню технічних бар'єрів у торгівлі з країнами ЄС, залучить країну до системи колективної безпеки в Європі та позитивно вплине на економічні і соціальні аспекти функціонування економіки України.

На сьогодні для виконання цих завдань вдається за доцільне створити при Київському національному університеті будівництва і архітектури технічний комітет стандартизації будівництва об'єктів спеціального призначення. Створений ТК має зосередити свою роботу на розробленні проектів національних стандартів за визначеними напрямками, формуванні пропозицій щодо скасування застарілих нормативних документів, розробленні національних стандартів, гармонізованих із міжнародними та регіональними, співпраці у суміжних сферах з ТК країн СНД, міжнародних ISO, європейських CEN, а також співпраці з організаціями і підприємствами – розробниками проектів нормативних документів у сфері будівництва об'єктів спеціального призначення та іншими зацікавленими сторонами.

Підготовці документів нормування і стандартизації та створення нових принципів територіального планування має передувати проведення комплексного огляду сектору безпеки і оборони, на основі результатів якого та з урахуванням затверджених Кабінетом Міністрів України прогностичних фінансових показників готується Стратегічний бюлетень сектору безпеки та оборони України. Він має схвалюватися рішенням Ради національної безпеки і оборони України

та затверджуватися Президентом України за підсумками комплексного огляду. Порядок проведення комплексного огляду та основні вимоги до нього мають бути чітко регламентовані. Потрібно передбачати проведення комплексного огляду (обмеженого в часі) та подальшу організацію довгострокового планування не силами тимчасових робочих груп, як це відбувається нині, а на постійній основі, шляхом моніторингу загроз національній безпеці, розробки можливих прогнозів (сценаріїв) розвитку подій, визначення спроможностей, необхідних для виконання намічених завдань.

Для цього можна передбачити проведення вибіркового оглядів окремих складових сектору безпеки і оборони України, зокрема будівельного аспекту оборони. Тривалість проведення таких оглядів також доцільно обмежити.

Враховуючи багаторівневий і комплексний характер стратегічного планування і прогнозування у будівельній галузі сфери забезпечення національної безпеки, необхідно запровадити належну підготовку та перепідготовку фахівців у цій галузі, а також передбачити створення відповідних структурних підрозділів у кожному суб'єкті стратегічного планування і постійно діючих міжвідомчих робочих груп та залучати до цих процесів представників наукових та науково-дослідних установ.

Але головне – це забезпечення виконання стратегічних документів держави, у т.ч. державних програм і стратегічних планів розвитку у сфері забезпечення національної безпеки. Як зазначають експерти, процес змін не закінчується ухваленням стратегічних документів. Без їх ефективного впровадження важливі проблеми так і залишаться не розв'язаними. Тому процес впровадження слід розглядати як продовження циклу стратегічних змін у напрямку до його кінцевої мети – врегулювання проблем у сфері національної безпеки, що передусім стали причиною для проведення змін.

Висновки:

1. На сьогодні в Україні відсутня єдина система стратегічного прогнозування і планування у будівельній галузі сфери забезпечення національної безпеки, яка б розглядала сектор безпеки і оборони як цілісний об'єкт прогнозування і планування. Наразі законодавчо врегульовані питання планування лише одного компоненту цього сектору – спеціальні питання сфери оборони. Порядок та принципи прогнозування і планування діяльності інших компонентів нормативно не визначені, відбуваються розрізнено, безсистемно, не пов'язані між собою, а також з бюджетним процесом і з плануванням та реалізацією програм соціально-економічного розвитку держави. Впровадження єдиної системи стратегічного прогнозування і планування у будівельній галузі сфери забезпечення національної безпеки в Україні дозволить забезпечити: своєчасне і адекватне реагування на реальні та потенційні загрози національній безпеці, ефективне використання ресурсів органів і сил сектору безпеки і оборони, взаємозв'язок з іншими видами загальнодержавного планування і прогнозування, відповідність між пріоритетністю завдань у сфері забезпечення національної безпеки і реальними обсягами їх фінансування, що закладаються в проекті Державного бюджету України, відповідність документів стратегічного планування держави стандартам країн ЄС.

2. Впровадження такої системи потребує удосконалення відповідної законодавчої та нормативної бази. Стратегічне прогнозування і планування у будівельній галузі сфери забезпечення національної безпеки мають відбуватися на основі щорічного послання Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України і Стратегії національної безпеки України, а також враховувати результати комплексного огляду безпеки і оборони. Процес організації і проведення останнього також має бути нормативно упорядкований.

3. У ході формування єдиної системи стратегічного прогнозування і планування у будівельній галузі сфери національної безпеки і оборони необхідно забезпечити взаємозв'язки між документами довгострокового, середньострокового та короткострокового стратегічного планування у сфері національної безпеки і оборони і їх відповідність загальнодержавним процесам стратегічного планування і складання Державного бюджету. Зокрема, план розвитку сектору безпеки і оборони має затверджуватися лише за наявності необхідного фінансового забезпечення.

4. На сьогодні певні елементи системи прогнозування та планування у будівельній галузі сфери забезпечення національної безпеки не перебувають навіть на стадії формування. Це стосується, у першу чергу, формування показників (індикаторів) стану національної безпеки та створення єдиної системи моніторингу, аналізу, прогнозування та прийняття рішень у будівельній галузі сфери національної безпеки і оборони.

Література

1. "Формування системи стратегічного планування і прогнозування у сфері національної безпеки України". Аналітична записка Відділ проблем національної безпеки (О.О. Резнікова, В.Ю. Цюкало) № 20, Серія «Національна безпека»
2. В.Х. Аскарів, С.С. Масловський. Нові підходи до організації системи оборонного планування в Збройних Силах України. - Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://defpol.org.ua/site/index.php/ru/arhiv/obonoglyad/1709-2010-04-08-10-45-34>
3. Defence Capability Development Manual 2006. Australian Government, Department of Defence. - Електронний ресурс. - Режим доступу: www.defence.gov.au/publications/dcdm.pdf.
4. Оборонный менеджмент, Ознакомление. Под ред. Г. Букур-Марку и др./ Женева-Киев, 2011, стр.75.
5. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки. Монографія / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2010. – 288 с.
6. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки. Монографія / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2010. – 288 с.